

Univerzita Hradec Králové

Fakulta informatiky a managementu

Katedra ekonomie

Daňová evidence versus paušál u OSVČ

Bakalářská práce

Autor: Sabina Nosková

Studijní obor: Finanční management

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph.D.

Hradec Králové

2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Daňová evidence versus paušál u OSVČ vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury pod vedením Ing. Libuše Svobodové, Ph.D.

V Hradci Králové dne 15. 11. 2021

Sabina Nosková

Poděkování

Děkuji Ing. Libuši Svobodové, Ph. D., vedoucí mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky při zpracovávání bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá rozdíly ve výši daňové povinnosti daně z příjmu fyzických osob podnikajících na území České republiky při zvolení všech tří dostupných metod. Teoretická část zmiňuje a rozebírá daňovou evidenci s uplatněním skutečných výdajů, uplatnění výdajů procentem z příjmů, tedy výdajový paušál a také nově zavedenou paušální daň. Praktická část je věnována aplikaci teoretického postupu na konkrétního podnikatele.

Cílem práce je porovnat způsob výpočtu a výši daně při vedení daňové evidence nebo při uplatňování výdajů paušálem na konkrétním podnikateli a porovnat je i s nově vzniklou paušální daní. Dále objasnit pojmy a postupy, které k vyčíslení konečné daně podnikatel musí provést.

Klíčová slova

Osoba samostatně výdělečně činná, daň, daňová evidence, výdajový paušál

ANNOTATION

Title: Tax accounting vs. the application of flat-rate expenses by a self-employed person

The bachelor thesis deals with the differences in the amount of personal income tax liability in the Czech Republic, when choosing all three available methods. The theoretical part mentions and analyzes the tax accounting with the application of actual expenses, the application of expenses as a percentage of income, and also the newly introduced flat tax. The practical part is devoted to the application of the procedure to a specific self-employed person.

The aim of the work is to compare the method of calculation and the amount of tax when keeping tax accounting or when applying expenses as a percentage of income to a specific self-employed person and to compare them with the newly created flat tax.

Keywords

Self-employed person, tax, tax accounting, expenses as a percentage of income

Obsah

1 Úvod	1
2 Podnikání fyzických osob	2
2.1 Podnikání a podnikatel	2
2.2 Živnost.....	2
2.2.1 Podmínky pro provoz živnosti	3
2.2.2 Registrace k DPH, zdravotnímu pojištění a sociálnímu pojištění.....	3
2.2.3 Druhy živností.....	3
2.3 Daňová soustava České republiky	4
2.3.1 Daň z příjmu	5
2.3.2 Slevy a snížení daně z příjmu.....	6
2.3.3 Placení daně.....	10
2.3.4 DPH.....	11
2.3.5 Silniční daň	12
2. 4 Sociální pojištění podnikatele.....	12
2. 4. 1 Přehled o příjmech a výdajích	13
2. 5 Zdravotní pojištění OSVČ	13
2. 5. 1 OSVČ jako plátce pojistného	13
2. 5. 2 Přehled o platbě pojistného.....	14
3 Daňová evidence a uplatňování paušálem	15
3. 1 Obsahové vymezení složek daňové evidence	15
3. 2 Způsob ocenění majetku a dluhů	15
3. 2. 1 Pořizovací cena	16
3. 2. 2 Odpisy dlouhodobého majetku v daňové evidenci	16
3. 3 Princip vedení daňové evidence.....	17
3. 3. 1 Evidence v peněžním deníku.....	17
3. 4 Inventarizace v daňové evidenci ke 31. 12. a archivace daňové evidence	21
3. 4. 1 Inventarizace majetku a dluhů.....	21

3. 4. 2 Archivace daňové evidence	21
3. 5 Uplatnění výdajů procentem z příjmu	21
3. 6 Výdaje procentem z příjmů v roce 2021	22
3. 6. 1 Výhody uplatnění výdajů paušálem	23
3. 6. 2 Přejít ze skutečných výdajů na výdaje uplatněné procentem z příjmů	23
3. 6. 3 Odpisy dlouhodobého majetku a majetek ve společném jmění manželů	24
3. 7 Zavedení paušální daně od roku 2021	25
3. 7. 1 Kdo se může stát poplatníkem	25
3. 7. 2 Způsob přihlášení k dani	26
3. 7. 3 Platba paušální daně a její výše.....	26
4 Analýza konkrétního živnostníka	28
4. 1 Postup fyzické inventury	30
4. 2. Postup dokladové inventury	33
4. 3 Uplatnění skutečných výdajů	34
4. 4 Uplatnění paušálních výdajů	37
4. 5 Paušální daň.....	41
5 Shrnutí výsledků	42
6 Závěr a doporučení	43
7 Seznam použitých zdrojů	44
Knižní	44
Zákony	44
Online zdroje	44

Seznam obrázků

Obrázek 1, daňová soustava ČR	5
Obrázek 2, částky odčitatelných položek pro roky 2020 a 2021	8
Obrázek 3, peněžní deník.....	19
Obrázek 4, kniha pohledávek.....	20
Obrázek 5, karta dlouhodobého majetku, autolakovna.....	30
Obrázek 6, karta dlouhodobého majetku, technologické zařízení	31

Seznam tabulek

Tabulka 1, příjmy a výdaje podnikatele v minulých letech	28
Tabulka 2, odpisy budovy autolakovny	30
Tabulka 3, odpisy technologického zařízení.....	31
Tabulka 4, stav materiálu při inventuře	32
Tabulka 5, stav majetku s PC <40 000 Kč při inventuře	32
Tabulka 6, shrnutí zjištěných stavů při fyzické inventuře	33
Tabulka 7, shrnutí zjištěných stavů při dokladové inventuře	34

1 Úvod

Tato práce se zaměřuje na osoby samostatně výdělečně činné, které mohou v České republice použít různé způsoby výpočtu daně z příjmu, a tím vyčíslit i rozdílné částky daně, kterou odvedou do státního rozpočtu.

Cílem práce je porovnat výši daně při vedení daňové evidence a použití skutečných výdajů nebo při uplatňování výdajů procentem z příjmů na konkrétním podnikateli a porovnat je i s nově vzniklou paušální daní. Dále objasnit pojmy a postupy, které k vyčíslení konečné daně podnikatel musí provést.

Práce obsahuje šest kapitol. Kapitola číslo jedna je úvod, ve druhé kapitole jsou definovány pojmy, co je to živnost, podnikatel, jaké podmínky jsou stanoveny pro podnikání, co to daň z příjmu je, kdo ji musí zaplatit a jak často, co je její předmět, čím je možné výslednou daň snížit a na koho se dané slevy vztahují, dále zde budou uvedeny základní informace o zdravotním a sociálním pojištění a samotný výpočet základu daně.

Ve třetí kapitole je teoreticky popsán systém vedení daňové evidence a uplatňování výdajů paušálem. Oboje je zaměřeno na neplátce daně z přidané hodnoty. DPH se tedy práce bude věnovat pouze okrajově, protože i podnikatel v praktickém příkladu bude neplátcem daně z přidané hodnoty. V této kapitole bude zmíněna i paušální daň zavedená od roku 2021. Bude zde popsáno, kdo se k této dani může přihlásit, co vše částka obsahuje, jakým způsobem se bude hradit, dále informace o tom, jaká je s touto daní spojená administrativa a nutnost podávání výkazů pro zdravotní pojišťovnu, okresní správu sociálního zabezpečení a finanční úřad.

V kapitole číslo čtyři bude předem probraná teorie aplikována na praktický příklad na konkrétním podnikateli, který v současné době vede daňovou evidenci. Zde bude vypočtena výše daně při uplatnění skutečných výdajů a při uplatnění paušálních výdajů a budou stanovena doporučení, který způsob uplatnění výdajů je z hlediska výše daně pro podnikatele výhodnější. Částky budou následně porovnány s částkou, kterou by podnikatel zaplatil, kdyby platil měsíčně paušální daň.

Následně budou všechny informace získané praktickou částí v kapitole číslo pět shrnuty.

V poslední šesté kapitole budou závěrem shrnuty všechny podstatné zjištěné informace.

2 Podnikání fyzických osob

2.1 Podnikání a podnikatel

Podle živnostenského zákona číslo 455/1991 Sb. je živností soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem. (§2, zákona živnostenský zákoník)

Podle občanského zákona číslo 89/2012 Sb., § 420 a § 421 je podnikatelem osoba, která:

- samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku (§420, odstavec 1, zákona občanský zákoník).
- Každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele (§420, odstavec 2, zákona občanský zákoník).
- Osoba zapsaná v obchodním rejstříku (§421, odstavec 1, zákona občanský zákoník).
- Má k podnikání živnostenského nebo jiné oprávnění podle jiného zákona (§421, odstavec 2, zákona občanský zákoník).

Podle § 422 zákona občanský zákoník číslo 89/2012 Sb., podnikatel, který nemá obchodní firmu, právně jedná při svém podnikání pod vlastním jménem; připojí-li k němu dodatky charakterizující blíže jeho osobu nebo obchodní závod, nesmí být klamavé (§422 zákona občanský zákoník).

Podnikatel se má stejně jako zaměstnanec nárok na nemocenskou ovšem až od 15. dne pracovní neschopnosti, kdy ji začíná i zaměstnancům místo zaměstnavatele hradit stát. V tomto období odpadá osobě samostatně výdělečně činné (dále OSVČ), také povinnost hradit zálohy na sociální a zdravotní pojištění.

2.2 Živnost

V této kapitole bude stanoveno, jaké jsou podmínky pro provoz živností a jejich druhy.

2.2.1 Podmínky pro provoz živnosti

Živnostenský zákon číslo 455/1991 Sb., § 6 stanovuje, že živnost smí provozovat osoba, která je:

- plně svéprávná,
- bezúhonná.

OSVČ se fyzická osoba stane po registraci na živnostenském úřadě. Založení živnostenského listu stojí 1 000 Kč. Pozdější rozšíření o další živnosti je zdarma. OSVČ se dále musí zaregistrovat k dani z příjmu, provést registraci ke zdravotnímu a sociálnímu pojištění.

2.2.2 Registrace k DPH, zdravotnímu pojištění a sociálnímu pojištění

OSVČ se povinně stává plátcem DPH, pokud překročí obrát ve výši 1 milion korun. OSVČ se může k DPH zaregistrovat i dobrovolně. Vyplatí se mu to například tehdy, pokud by stál uprostřed řetězce plátců. Po registraci na živnostenském úřadě musí OSVČ nahlásit, buď osobně, nebo písemně na příslušné pobočce, datum zahájení samostatně výdělečné činnosti zdravotní pojišťovně, a to ve lhůtě do 8 dnů od zahájení činnosti. Tato doba platí i v případě ukončení činnosti. U sociálního pojištění je postup stejný. OSVČ platí zdravotní i sociální pojištění v podobě měsíčních záloh, s ročním vyúčtováním a stanovením případného přeplatku, či nedoplatku.

2.2.3 Druhy živností

Živnosti se dělí na dvě základní skupiny. Ohlašovací živnosti, u kterých žadatelé bude stačit maximálně odborná způsobilost, a ze strany státu nejsou nijak regulovány, koncesované živnosti jsou naopak regulovány ze strany státu a k jejich provozování je nutné získat udělení koncese od státu.

Ohlašovací živnosti:

tímto typem živností se zabývá příloha č. 2 zákona 455/1991 Sb., která stanovuje druhy živností a podmínky získání povolení k provozu živnosti.

- Volná živnost: žadateli stačí splnit pouze všeobecné podmínky, není zde vyžadována odborná způsobilost.
- Řemeslná živnost: zde žadatel musí splnit odbornou způsobilost, kterou získá dvěma způsoby
 - dokladem o dokončeném vzdělání v daném oboru,
 - Získáním dostatečné kvalifikace v oboru.
- Vázané živnosti: příloha č.2 zákona 455/1991 Sb. stanovuje výčet jednotlivých vázaných živností a potřebné vzdělání pro jejich provoz, nebo potřebnou praxi. Pro každou vázanou živnost jsou podmínky získání jiné.

Koncesované živnosti:

na koncesované živnosti se zaměřuje příloha č. 3 zákona 455/1991 Sb., která stanovuje výčet jednotlivých koncesovaných živností, požadavky na získání koncese a státní orgán, který se k vydání, či nevydání koncese vyjádří. Pro každou koncesovanou živnost se podmínky získání koncese liší.

2.3 Daňová soustava České republiky

Daňovou soustavu v České republice tvoří dva typy daní. Daně přímé a nepřímé, které se dále dělí do podkategorií (obrázek č. 1).

Obrázek 1, daňová soustava ČR

Zdroj: Daňová soustava ČR, <https://managementmania.com/cs/danova-soustava-cr>

Daně přímé: zde je plátce i poplatník daně známý.

Daně nepřímé: tzv. neadresné daně, známe pouze plátce daně, nikoli poplatníka.

Plátce daně je osoba, která je povinna daň vyčíslit, vybrat a odvést do státního rozpočtu. Naopak poplatník je osoba, které byla daň vyměřena a ovlivnila jeho důchod. (Daňová soustava ČR, <https://managementmania.com/cs/danova-soustava-cr>)

2.3.1 Daň z příjmu

Daň z příjmu fyzických osob je od roku 2013 nastavena na výši 15 %. Daň z příjmu se vztahuje na poplatníky – fyzické osoby, daňové rezidenty České republiky (osoby mající zde bydliště, nebo se zde zdržující alespoň 183 dní v roce). Dani z příjmu v tomto případě podléhají jak jejich příjmy na území ČR, tak jejich příjmy ze zahraničí. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

Pokud OSVČ přesáhne limit ročního výdělku 1 701 168 Kč (pro rok 2021), bude mu k dani z příjmu přičtena ještě solidární daň ve výši 7 % z rozdílu mezi jeho příjmem a stanoveným limitem.

Předmětem daně z příjmu fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti (zaměstnání) podle § 6,
- příjmy ze samostatné činnosti (podnikání) podle § 7,
- příjmy z kapitálového majetku podle § 8,

- příjmy z nájmu podle § 9,
- ostatní příjmy podle § 10. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

Platí pro peněžní i nepeněžní příjmy, které byly dosažené směnou.

Při splnění určitých podmínek jsou některé příjmy od zdanění daní z příjmů osvobozeny. Těmito příjmy a podmínkami se zabývají § 4, § 6 odst. 9 a § 10 odst. 3 zákona číslo 586/1992 Sb. Jedná se například o:

- příjem z prodeje rodinného domu a pozemku s ním souvisejícím, nebo jednotky, který nezahrnuje nebytový prostor s výjimkou garáže, sklepa, komory, za podmínky, že v něm měl prodávající bydliště, alespoň 2 roky bezprostředně před jeho prodejem bydliště. Příjem je osvobozen i v případě, že pobyt prodávajícího byl kratší, než 2 roky, ale příjem z prodeje musí použít na uspokojení bytové potřeby.
- Příjem z prodeje hmotné movité věci, pokud se nejedná o cenný papír, motorové vozidlo, letadlo, nebo loď, kdy doba mezi nabytím a prodejem nepřesáhla 1 rok.
- Přijaté pojistné plnění od pojišťovny z pojištění majetku, odpovědnosti za škodu, cestovního pojištění.
- Dále jsou osvobozeny ceny z veřejných soutěží, sportovních soutěží (pokud sportovní činnost není předmětem podnikání) do výše 10 000 Kč. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

2.3.2 Slevy a snížení daně z příjmu

Každá fyzická osoba má nárok na slevu na dani ve výši 27 840 Kč (2021) nazývanou jako základní slevu na poplatníka. Zaměstnavatel slevu může uplatňovat ročně, nebo měsíčně. V případě OSVČ je jedná o roční uplatnění daně při podání daňového přiznání. Dále je možné uplatnit slevu znovu, ve stejné výši, pokud manžel, či manželka poplatníka, kteří spolu žijí ve společné domácnosti, měla příjmy nižší než 68 000 Kč ve zdaňovacím období. Pokud má manžel/ka navíc průkaz ZTP/P, sleva se zdvojnásobuje (sociální dávky pomoc od státu se do příjmu nezahrnují). Jedná se o výše slev platné pro rok 2021.

- Sleva na invaliditu 2 520 Kč (pro I. a II. stupeň).
- Sleva na invaliditu 5 040 Kč (pro III. stupeň).

- Sleva na průkaz ZTP/P 16 140 Kč.
- Sleva na studenta 4 020 Kč.
- Sleva na umístění dítěte – školkovné (sleva může být uplatněna maximálně do výše minimální mzdy, tedy 15 200 Kč (2021), sleva se uplatňuje ve výši prokazatelně vynaložených nákladů).
- Sleva na evidenci tržeb – 5 000 Kč, ale pouze jednou, a to v období, kdy byla poprvé zaevidována tržba, ne tedy každý rok.
- Daňové zvýhodnění na vyživované dítě
 - 1. dítě – 15 204 Kč
 - 2. dítě – 22 320 Kč
 - 3. dítě a každé další – 27 840 Kč.

Za vyživované dítě se považuje dítě nezletilé, nebo dítě do věku 26 let, které se soustavně připravuje na budoucí povolání (je studentem).

Pokud vlastní dítě průkaz ZTP/P uvedené částky se zvýší na dvojnásobek. Výše maximálního daňového bonusu však zůstává stejná. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě si může uplatnit vždy pouze jeden z rodičů a jedná se o jedinou slevu, která se vyplácí i ve formě daňového bonusu (tedy, pokud vyjde záporná daň), ostatní slevy na dani se mohou uplatnit pouze do výše daně 0 Kč. Minimální výše možného vyplaceného daňového bonusu před rokem 2021 byl 100 Kč, maximální výše byla 60 300 Kč ročně, což znamenalo znevýhodnění pro rodiče pečující o více dětí mající nižší příjmy, v roce 2021 byl tento limit zrušen a nyní je možné uplatnit daňový bonus bez omezení. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

Z obrázku č. 2 je patrné, že se nejednalo v roce 2021 o jedinou změnu ve výši odčitatelných položek.

Všechny slevy a daňová zvýhodnění jsou uvedeny v roční výši.

Dále je možné základ daně snižovat o odčitatelné položky.

Mezi tyto položky odčitatelné od základu daně patří:

- dary, minimální částka je však 1 000 Kč,
- příspěvky odborovým organizacím,

- penzijní spoření,
- úroky z úvěru na bytové potřeby,
- úhrady za zkoušky tykající se vzdělávání,
- životní pojištění. (Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2021)

Obrázek 2, částky odčitatelných položek pro roky 2020 a 2021

Odečitatelná položka od základu daně	Podmínky	2020	2021
Bezúplatná plnění – dary	Minimálně 2 % ze základu daně, nebo alespoň 1 000 Kč v úhrnu. Viz § 15 odst. 1 ZDP	Nejvýše 30 % ze základu daně	Nejvýše 30 % ze základu daně
Úroky z úvěrů	Úvěry na financování bytové potřeby. Viz § 15 odst. 3 a 4 ZDP	Nejvýše 300 000 Kč	Nejvýše 150 000 Kč
Penzijní připojištění	Sjednána výplata plnění z penzijního pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let. Viz § 15 odst. 5 ZDP	Nejvýše 24 000 Kč	Nejvýše 24 000 Kč
Životní pojištění	Viz § 15 odst. 6 ZDP	Nejvýše 24 000 Kč	Nejvýše 24 000 Kč
Členské příspěvky placené členem odborové organizaci	Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti. Viz § 15 odst. 7 ZDP	Nejvýše 3 000 Kč	Nejvýše 3 000 Kč
Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání	Pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem a u OSVČ nebyly uplatněny jako daňově uznatelný výdaj. Viz § 15 odst. 8 ZDP	Nejvýše 10 000 Kč 13 000 Kč ZTP 15 000 Kč ZTPP	Nejvýše 10 000 Kč 13 000 Kč ZTP 15 000 Kč ZTPP

Zdroj: Slevy na dani, https://portal.pohoda.cz/image/slevy_na_dani_1.aspx/

Výpočet základu daně

Výpočet daňové povinnosti podnikatele bude shrnut v následujících devíti krocích:

- 1) vypočteme dílčí základy daně podle §6, §7, §8, §9 a §10,
- 2) jejich sečtením dostaneme základ daně,
- 3) od základu, který nám vyšel, odečteme penzijní a životní pojištění, pokud si ho podnikatel platil, dary s minimální částkou 1 000 Kč. Maximálně může podnikatel uplatnit

15 % ze základu daně a bezplatné darování krve, které je ohodnoceno částkou 3 000 Kč za jeden odběr. Darování kostní dřevě je pak ohodnoceno částkou 20 000 Kč,

4) nový základ daně zaokrouhlíme na stokoruny směrem dolů,

5) nyní vypočítáme daň 15 %,

6) od daně odečteme slevy (na poplatníka, manželku, studenta), pokud daň vyjde záporná, bude se její hodnota rovnat nule,

7) nyní můžeme uplatnit daňové zvýhodnění na vyživované děti. Tato částka může vyjít záporná (bude se jednat o daňový bonus, který finanční úřad vyplatí), daňový bonus je ale možné získat pouze v případě, že podnikatel neuplatňuje výdaje paušálem, ale uplatňuje ty skutečné. Toto se nevztahuje na příjmy podle §9, zde paušál může být uplatněn i při daňovém bonusu,

8) nyní se odečtou zálohy na daň, které podnikatel během roku platil, pokud tomu tak bylo,

9) v případě kladné částky musí podnikatel daň zaplatit, při záporné částce mu bude vyplacen daňový bonus od finančního úřadu.

Výpočet všech dílčích základů daně

Základ daně z příjmu fyzických osob tvoří příjmy, které převyšují výdaje. Předmětem daně z příjmu jsou:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6), základem daně je součet hrubé mzdy a sociální + zdravotní pojištění, které za zaměstnance odvedl zaměstnavatel (superhrubá mzda). Do daňového přiznání a základu daně je nutné vždy zahrnout příjmy ze kterých byla stržena zálohová daň. Naopak příjmy, kde byla sražena srážková daň, například dohoda o provedení práce do přiznání uvádět nemusíme. Vyplatí se je ovšem zahrnout v případě, že by ostatní příjmy ze závislé činnosti nevyčerpali celou výši slev na dani. Sraženou daň nám tak stát, pokud příjmy, na které byla uplatněna srážková daň do přiznání zahrneme, může vyplatit zpět.

- Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7), tvoří rozdíl mezi příjmy a výdaji, které podnikatel vynaložil na získání příjmů z podnikání. To, zda podnikatel uplatňuje výdaje skutečné, nebo paušální zde nehraje roli. Dílčí základ daně z podnikání podle §7 může být i záporný a podnikatel tedy může tvořit ztrátu.
- Příjmy z kapitálového majetku (§ 8), nejčastěji se jedná o příjmy z cenných papírů, do této skupiny patří příjmy například z přijatých úroků, prodeje cenných papírů, podíly na zisku..., pokud však tyto příjmy byly již zdaněny u zdroje, např. bankou sazbou daně 15 %, podnikatel je do výpočtu základu daně již zahrnovat nebude.
- Příjmy z nájmu (§ 9), v tomto dílčím základu budou zahrnuty příjmy, které podnikatel obdržel pronájmem soukromých věcí. Tento dílčí základ daně je možné ponížít o skutečné výdaje, nebo o 30% paušál.
- Ostatní příjmy (§ 10), do této skupiny budou zahrnuty příjmy z příležitostných činností, které v daném kalendářním roce činily více jak 30 000 Kč. Dále jsou osvobozeny i příjmy z loterie, hazardních her a ostatní výhry, pokud za kalendářní rok jejich součet nepřekročí částku 1 000 000 Kč.

2.3.3 Placení daně

OSVČ platí daň z příjmu jednou ročně po vyhotovení a odevzdání daňového přiznání. Pokud podnikatel zaplatí daň vyšší než 30 000 Kč, budou mu na další rok vyměřeny zálohy na daň z příjmu, které bude čtvrtletně, nebo pololetně odvádět finančnímu úřadu. Zaplacené zálohy si poté uvede v daňovém přiznání a doplatí pouze rozdíl skutečné daně a zaplacených záloh. OSVČ, kteří platí daň nižší, nebo podnikají prvním rokem žádné zálohy na daň neplatí.

- Pololetní placení záloh proběhne v případě, že poslední známá daň byla v rozmezí 30 až 150 tisíc korun.
 - Záloha se platí k 15.6. a k 15.12. vždy se jedná o 40 % poslední známé daně.
- Čtvrtletní zálohy se platí, pokud poslední známá daň, kterou podnikatel zaplatil přesáhla 150 tisíc korun.
 - Záloha se platí k 15.3., 15.6., 15.9. a 15.12. vždy ve výši 25 % z výše poslední známé daně.

2.3.4 DPH

Od 1. května 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské Unie je daň z přidané hodnoty upravována zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Zákon prošel v průběhu let řadou změn, včetně změny sazeb DPH, stanovení místa plnění, nebo vzniku plátcovství. S účinností od 1. ledna 2016 je plátce povinen podávat kontrolní hlášení. Zákon o DPH upravuje daň, která je zahrnuta do ceny zboží a služeb za určitých zákonem vymezených podmínek. Tuto daň tedy v konečném důsledku platí spotřebitel (poplatník daně), avšak daň odvádí osoba, která zboží nebo služby prodává. Tato osoba se nazývá plátce daně a daň odvede místně příslušnému správci daně. Plátce je povinen odvést daň v takové výši, která odpovídá právě výši částky, o kterou cenu zboží nebo služby zhodnotil. Plátce tedy v daňovém přiznání vypočítá rozdíl mezi daní, kterou zatížil své výstupy a daní na vstupu, kterou naopak on sám musel zaplatit za zboží a služby svému dodavateli. Pokud je daň na výstupu vyšší, než daň na vstupu je plátce povinen odvést rozdíl na účet místně příslušnému finančnímu úřadu. Pokud je to naopak a daň na vstupu převyšuje tu na výstupu, nazývá se částka nadměrným odpočtem a finanční úřad ji vrací plátcovi daně. (Pilátová, 2019, str. 108-109)

Předmětem daně je podle zákona o DPH, konkrétně § 2 až § 2b ZDPH:

- dodání zboží za úplatu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková, s místem plnění v tuzemsku,
- poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková, s místem plnění v tuzemsku,
- pořízení
 - zboží z jiného členského státu za úplatu s místem plnění v tuzemsku osobou povinnou k dani, která jedná jako taková, nebo právnickou osobou nepovinnou k dani,
 - nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. (§ 2 odst. 1 ZDPH)

2.3.5 Silniční daň

Každý podnikatel, který ke své činnosti používá silniční vozidlo je povinen podat po zdaňovacím období daňové přiznání a v průběhu zdaňovacího období platit zálohy na daň. To, která vozidla a kdy jsou, nebo nejsou předmětem daně je upraveno v § 2 ZDSIL. Zda je vozidlo předmětem silniční daně nemá žádnou s vlastnickým vztahem podnikatele k němu. Obecně platí, že předmětem daně silniční jsou vozidla, která splňují současně všechny podmínky uvedené v ustanovení § 2 odst. 1 ZDSIL. To znamená, že se jedná o silniční vozidlo, které je registrováno a provozováno v ČR a přitom je:

- používání poplatníkem daně z příjmů fyzických osob k činnosti nebo v přímé souvislosti s činností, ze které plynou příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 ZDP, nebo
- poplatníkem daně z příjmů právnických osob s výjimkou veřejně prospěšného poplatníka (§ 17a ZDP), nebo
- veřejně prospěšným poplatníkem daně z příjmů právnických osob podle § 17a ZDP k činnosti, která je u tohoto poplatníka předmětem daně z příjmů právnických osob.

Výjimkou jsou nákladní automobily s největší povolenou hmotností vyšší než 3,5 tuny registrované v ČR a přípojná vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny registrovaná v ČR. Tato vozidla jsou předmětem silniční daně vždy, tj. bez ohledu na to, zda a k jaké činnosti jsou používána, a také v případě, kdy nejsou použita vůbec. (Pilátová, 2019, str. 191-192)

2. 4 Sociální pojištění podnikatele

Od 1. ledna 2004 se OSVČ rozdělují na OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost (dále jen OSVČ hlavní) a na OSVČ vykonávající vedlejší samostatně výdělečnou činnost (dále jen OSVČ vedlejší). (Pilátová, 2019, str. 243)

Všechny OSVČ, bez ohledu na to, zda jsou hlavní nebo vedlejší, jsou povinny:

- oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti, nebo spolupráce,
- překládat Přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok,
- oznámit ukončení samostatné výdělečné činnosti.

OSVČ je povinna oznámit zahájení činnosti na předepsaném tiskopise, který vydala Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ). Oznámení musí být podáno do 8. dne

měsíce následujícího po měsíci zahájení samostatné výdělečné činnosti nebo spolupráce. Jestliže tedy OSVČ zahájí podnikání v době od 1. do 31. března, je povinna předložit oznámení do 8. dubna. Za den podání se považuje den, v němž bylo oznámení doručeno okresní správě sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ). Za nepodání oznámení nebo za opožděné podání může OSSZ uložit pokutu až do výše 10 000 Kč. (Pilátová, 2019, str. 247)

Výše minimálních záloh na sociální pojištění pro rok 2021 činí 2 588 Kč pro hlavní činnost, což je o 44 Kč více, než tomu bylo pro rok 2020. Pro vedlejší činnost je výše minimálních záloh stanovena na 1 036 Kč.

2. 4. 1 Přehled o příjmech a výdajích

Jedná se o předepsaný tiskopis, který každoročně vydává ČSSZ pro příslušný kalendářní rok. Na základě údajů, které OSVČ uvede v tomto tiskopise se stanoví výše pojistného na důchodové pojištění a minimální výše záloh. Přehled je za sebe povinna podat i spolupracující osoba. Přehled OSVČ podává do 1 měsíce ode dne, v němž mělo být nejpozději podáno daňové přiznání.

- Do 1. května,
- do 1. srpna, zpracovává-li daňové přiznání daňový poradce (do 30. dubna je třeba oznámit, že daňové přiznání bude zpracováno poradcem),
- do měsíce ode dne stanoveného finančním úřadem pro podání daňového přiznání. (Pilátová, 2019, str. 248)

2. 5 Zdravotní pojištění OSVČ

Výše minimálních měsíčních záloh na zdravotní pojištění činí pro rok 2021 2 393 Kč, což je o 41 Kč více, než tomu bylo pro rok 2020.

2. 5. 1 OSVČ jako plátce pojistného

Pojištěnec je považován za OSVČ, jestliže vykonává dále uvedenou činnost a má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti zdaňované podle § 7 ZDP.

Za OSVČ se považují podle zákona o veřejném zdravotním pojištění:

- osoby provozující zemědělskou výrobu, hospodaření v lesích a na vodních plochách,
- osoby provozující živnost,
- osoby provozující podnikání podle zvláštních předpisů (např. advokáti, notáři apod.),
- osoby vykonávající uměleckou, nebo jinou tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů, výjimku tvoří činnosti, z níž jsou příjmy podle zvláštního právního předpisu samostatným základem daně z příjmu fyzických osob pro zdanění zvláštní sazbou daně,
- společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností,
- osoby vykonávající nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- osoby vykonávající činnost mandátáře na základě mandátní smlouvy,
- spolupracující osoby OSVČ.

Pro posouzení, zda je pojištěnec OSVČ je rozhodující pouze skutečnost, že jde o výše uvedený druh příjmu. Výše příjmu, soustavnost ani způsob jeho zdanění není rozhodující. (Pilátová, 2019, str. 273-274)

2. 5. 2 Přehled o platbě pojistného

Podobně jako u sociálního zabezpečení je OSVČ povinna podat příslušné zdravotní pojišťovně Přehled o platbě pojistného do jednoho měsíce ode dne, ve kterém měla podle zvláštního zákona podat daňové přiznání. OSVČ, která povinnost podat daňové přiznání nemá, musí Přehled odevzdat do 8. dubna následujícího roku. Pokud má OSVČ daňové přiznání zpracované daňovým poradcem, je povinna tuto skutečnost příslušné zdravotní pojišťovně doložit do 30. dubna kalendářního roku, ve kterém má povinnost podat daňové přiznání za předchozí rok. Přehled slouží pro výpočet pojistného, doplatku pojistného za předchozí období a záloh na pojistné na další období. Při nepředložení Přehledu může zdravotní pojišťovna udělit pokutu až do výše 50 000 Kč a pojišťovna má v tomto případě právo sama stanovit pravděpodobnou výši pojistného. (Pilátová, 2019, str. 283)

3 Daňová evidence a uplatňování paušálem

Pojem „daňová evidence“ je definován v § 7b odst. 1 ZDP následovně:

- Daňovou evidenci se pro účely daní z příjmu rozumí evidence pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů. Tato evidence obsahuje údaje o:
 - příjmech a výdajích v členění potřebném pro zjištění základu daně,
 - majetku a dlužích. (§ 7b odst. 1 ZDP)

V České republice podnikatelé mohou vést daňovou evidenci od 1. ledna 2004, do té doby vedli jednoduché účetnictví, jehož náležitosti upravoval zákon o účetnictví. Daňovou evidenci upravuje a její náležitosti stanovuje zákon o dani z příjmu a mohou ji vést podnikatelé, kteří:

- neuplatňují výdaje procentem z příjmu,
- nebyla jim stanovena paušální daň. (§ 7b odst. 1 ZDP)

Při vedení daňové evidence je důležité dbát na úplnost, průkaznost, srozumitelnost, přehlednost všech záznamů.

3. 1 Obsahové vymezení složek daňové evidence

Obsahovému vymezení složek majetku se věnuje § 7b odst. 2 Zákona o daních z příjmů (dále jen ZDP).

Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci se použijí zvláštní právní předpisy o účetnictví (§ 6 až § 9 o obsahovém vymezení složek dlouhodobého nehmotného majetku - § 6, dlouhodobého hmotného majetku - § 7, dlouhodobého finančního majetku - § 8 a zásob - § 9), není-li dále stanoveno jinak. (Pilátová, 2019, str. 34)

3. 2 Způsob ocenění majetku a dluhů

V daňové evidenci se hmotný majetek oceňuje podle § 29 ZDP

- pořizovací cenou,
- reprodukční pořizovací cenou,
- vlastními náklady,
- cenou určenou podle zákona o oceňování majetku.

Pohledávky se oceňují podle § 5 odst. 9 ZDP - jmenovitou hodnotou:

- pohledávka, která je nabytá postoupením, se ocení pořizovací cenou,
- pohledávka, která je nabytá bezúplatně, se ocení cenou určenou ke dni jejího nabytí podle zákona o oceňování majetku.

Ostatní majetek (např. zásoby) se oceňuje:

- pořizovací cenou, je-li pořízen nákupem,
- vlastními náklady, je-li pořízen ve vlastní režii,
- cenou určenou podle zákona o oceňování majetku ke dni nabytí u majetku nabytého bezúplatně.

Dluhy se oceňují

- při vzniku jmenovitou hodnotou,
- při převzetí pořizovací cenou.

Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami. (Hakalová, Pšenková, 2019, str. 13-14)

3. 2. 1 Pořizovací cena

Pořizovací cenou se rozumí cena, za kterou byl majetek pořízen, a náklady s jeho pořízením související. Na stanovení pořizovací ceny zákonem o účetnictví navazuje vyhláška pro podvojný účetnictví podnikatelů (vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednoty, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojnýho účetnictví), která se problematice pořizovací ceny věnuje v § 47. (Pilátová, 2019, str. 42)

3. 2. 2 Odpisy dlouhodobého majetku v daňové evidenci

Odpisování se pro daňové účely rozumí zahrnování odpisů z hmotného majetku evidovaného u poplatníka, který se vztahuje k zajištění zdanitelného příjmu, do daňově uznatelných výdajů. Odpisování je právo poplatníka, nikoliv povinnost a poplatník není povinen pro účely ZDP odpisy uplatnit. Pro fyzické osoby vedoucí daňovou evidenci platí, že hmotný majetek odpisuje fyzická osoba, která má k tomuto majetku vlastnické právo.

Odpisování se zahajuje po uvedení pořizované věci do stavu způsobilého obvyklému užívání, kterým se rozumí dokončení věci a splnění technických funkcí a povinností stanovených zvláštními předpisy pro užívání. Obdobně to platí i pro technické zhodnocení. (Pilátová, 2019, str. 51)

3. 3 Princip vedení daňové evidence

Cílem daňové evidence je

- oddělení příjmů a výdajů od majetků a dluhů a jejich evidování,
- správně stanovit základ daně z příjmu,
- informovat podnikatele o průběhu, výsledcích a efektivnosti jeho podnikatelské činnosti.

Daňovou evidenci je možné vést buď elektronicky, pomocí softwaru (např. účetní program Pohoda), nebo v tištěných knihách, k tomu určených (peněžní deník, kniha pohledávek, kniha dluhů, záznamy o ostatních složkách majetku). Případně je možné daňovou evidenci vést ve formátu .xls, či jinak elektronicky. (Dušek, Sedláček, 2020, str. 10-11).

3. 3. 1 Evidence v peněžním deníku

Příjmy i výdaje se dělí na dvě skupiny – daňové a nedaňové. To, zda je výdaj daňový, či nedaňový, se posuzuje podle zákona o daních z příjmů, dle předmětu podnikání podnikatele.

Daňové příjmy jsou takové, které souvisí s podnikatelskou činností, např. prodej služeb, zboží, či vlastních výrobků.

Nedaňové příjmy byly buď už dříve zdaněny (např. příjem zdaněný srážkou u zdroje, u plátců DPH na výstupu), nebo svojí podobou nepodléhají dani z příjmu (úvěr, půjčka).

Daňové výdaje vynaložil podnikatel na dosažení či udržení příjmů. Jde například o nakoupený materiál pro výrobu, či poskytnutí služby, výdaje na mzdy, na nákup zboží, nákup majetku drobného hmotného i nehmotného. Daňové výdaje podnikateli snižují základ daně.

Nedaňovým výdajem bude například nákup dlouhodobého hmotného majetku, jehož vliv na snížení daně se promítne až později, v každoročních odpisech, dále základ daně

nesnižují výdaje vynaložené na platbu daně z příjmu, výdaje na reprezentaci, splátky, nebo u plátců DPH na vstupu. (Dušek, Sedláček, 2020, str. 27).

Obsahem deníku příjmů a výdajů jsou minimálně tyto údaje (viz. obrázek č. 3):

- datum zápisu do deníku,
- označení daňového dokladu,
- popis transakce,
- přehled o celkových příjmech,
- přehled o příjmech, které jsou předmětem daně z příjmů v členění podle dílčích základů daně,
- přehled o přijaté a zaplacené dani z přidané hodnoty,
- přehled o celkových výdajích,
- přehled o výdajích, souvisejících s příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů,
- přehled o úpravách podle § 23 a ostatních podle zákona o daních z příjmů, které zvyšují, nebo snižují rozdíl mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období (Dušek, Sedláček, 2020, str. 27).

Zápisy v deníku se uskutečňují chronologicky podle jednotlivých daňových dokladů, a to tak, že **každé hospodářské transakci je vymezen jeden řádek**. (Dušek, Sedláček, 2020, str. 27)

Obrázek 3, peněžní deník

DATUM	ÚČETNÍ DOHLAD	TEXT	KÓD	PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY V HOTOVOSTI			PENĚŽNÍ PROSTŘEDKY NA BANKOVNÍCH ÚČTECH			PRŮJMY zahrnované do základu daně CELKEM	PRŮJMY ZAHRNOVANÉ DO ZÁKLADU DANĚ			VÝDAJE zahrnované do základu daně CELKEM
				PRŮJEM	VÝDEJ	ZŮSTATEK	PRŮJEM	VÝDEJ	ZŮSTATEK		PRŮJEM zboží	PRŮJEM správná služba	ostatní	
a	b	c	d	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
0	x	přenos	x											
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
27														
28														
29														

Zdroj: Peněžní deník, <http://janevahorice.cz/penezni-denik-a4.htm>

3.3.2 Evidence pohledávek a dluhů

U pohledávek není podstatná forma evidence, ale pouze podat přehled o tom, jaké pohledávky podnikatel má a kdo mu má zaplatit. Pohledávky mohou být evidovány v knize pohledávek (obrázek č. 4), na evidenční kartě, nebo v počítači. Do knihy pohledávek se zapisuje stejným způsobem jako do peněžního deníku, tedy v den vzniku pohledávky. Další zápisy se provádějí při změně, nebo zániku pohledávky.

Pohledávky se oceňují třemi způsoby:

- jmenovitou hodnotou, kterou mají v době vzniku,
- pořizovací cenou,
- cenou určenou, pokud se jedná o bezúplatné získání.

Přepočtení pohledávek v cizí měně na měnu domácí se provádí na konci zdaňovacího období, a to buď kursem, který podnikatel používá celé zdaňovací období (vyhlašuje jej Ministerstvo financí na začátku roku), nebo denním kursem České národní banky, který je platný ke 31.12. daného roku. Přepočítaná pohledávka do dalšího roku vstupuje již v domácí měně.

Obrázek 4, kniha pohledávek

KNIHA POHLEDÁVEK
PRO PLÁTCE DPH
Evidence uskutečněných zdanitelných plnění

List č. 1

List číslo

	Datum	Pořadové číslo dokladu	Odběratel - dlužník	Částka celkem	Datum splatnosti	Datum úhrady	Číslo dokladu (výpisu)
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							

List č. 2

	TUZEMSKO				OSVOBOZENÁ OD DPH	VÝVOZ		MEZINÁRODNÍ DOPRAVA
	SNIŽENÁ SAZBA DPH		ZÁKLADNÍ SAZBA DPH			SLUŽEB	ZBOŽÍ	
	ZÁKLAD	DPH	ZÁKLAD	DPH				
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								

Zdroj: *Kniha pohledávek*, <https://www.oferta.cz/Kniha-pohledavek-s-DPH-010-600-d335.htm>

Dluhy – závazky se evidují stejným způsobem, jako pohledávky. Je možné je evidovat s pohledávkami v knize pohledávek a závazků. Dluhy je možné oceňovat dvěma způsoby

- jmenovitou hodnotou, jakou mají v době svého vzniku,
- pořizovací cenou, a to v případě, že je podnikatel převzal.

Neuhrazené dluhy v cizí měně se na měnu, ve které je daňová evidence přepočítávají pouze na konci zdaňovacího období, nikoliv již v průběhu období, a to buď jednotným kursem, který podnikatel používá po celý rok, nebo denním kursem České národní banky ke 31.12. Přepočítaný dluh vstupuje do dalšího období již v domácí měně, tedy na konci dalšího zdaňovacího období se již přepočítávat nebude.

U dvou podnikatelů, kteří si ve stejném odvětví navzájem dodávají zboží, či poskytují služby, je možné provést zápočet pohledávek a dluhů, a to dvěma způsoby:

- dluh a pohledávka jsou identické a jejich započtením vznikne nulová hodnota,
- dluhy a pohledávky po započtení vykážou rozdíl, který jedna ze stran buď uhradí, nebo se zahrne do příštího zápočtu. (Dušek, Sedláček, 2020, str. 35)

3. 4 Inventarizace v daňové evidenci ke 31. 12. a archivace daňové evidence

3. 4. 1 Inventarizace majetku a dluhů

Zjištění skutečného stavu zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů provede poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období. O tomto zjištění provede zápis. O případné rozdíly upraví základ daně podle § 24 a § 25 ZDP. (Pilátová, 2019, str. 49)

3. 4. 2 Archivace daňové evidence

Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně. Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neskončila lhůta pro vyměření daně, stanovená zákonem o daních z příjmů nebo zvláštním právním předpisem.

Pro případné ověření daňových povinností správcem daně je nutná archivace podkladů jako důkazních prostředků. Ty by měly být k dispozici minimálně do konce doby, po kterou je správce daně oprávněn daňovou povinností ověřovat, tedy do uplynutí prekluzivní lhůty stanovené v § 148 daňového řádu (dále jen DŘ).

Mimo § 148 DŘ je běh prekluzivních lhůt stanoven i v § 38r ZDP pro daňové subjekty, které vykázaly ztrátu. Ustanovení platí od zdaňovacího období roku 2008 a lhůt pro vyměření jak pro zdaňovací období, v němž daňová ztráta vznikla, tak i pro všechna zdaňovací období, za která lze ztrátu uplatnit, končí současně s lhůtou pro vyměření za poslední zdaňovací období, za které lze daňovou ztrátu uplatnit. Např. daňová ztráta vznikla a byla vyměřena za rok 2011. Podle § 34 ZDP lze tuto ztrátu uplatnit v následujících 5 letech, tj. naposledy za rok 2016, a od konce tohoto roku běží prekluzivní lhůta podle § 148 DŘ, tj. do konce roku 2019, tedy do konce tohoto roku lze zahájit kontrolu roku 2011 a všech následujících let. (Pilátová, 2019, str. 50)

3. 5 Uplatnění výdajů procentem z příjmu

Možnost uplatnění výdajů paušálem upravuje § 7 odst. 7 zákona o dani z příjmu (dále jen ZDP). Pokud podnikatel neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit výdaje procentem z příjmů, měl by si ale uvědomit, že v této částce výdajů jsou zahrnuty veškeré výdaje poplatníka vynaložené v souvislosti

s dosahováním příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti. (Hakalová, Pšenková, 2019, str. 43)

Příjmem ze samostatné činnosti je:

- příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjem ze živnostenského podnikání,
- příjem z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b), ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,
- podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku (mimo náhrady cestovních výdajů poskytovaných společníkům veřejných obchodních společností a komplementářům komanditních společností do výše stanovené zvláštním předpisem),
- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- příjem z výkonu nezávislého povolání. (§ 7 odst. 7 ZDP)

3. 6 Výdaje procentem z příjmů v roce 2021

Pro různé druhy příjmů jsou stanovené rozdílná procenta výdajů. Pokud má podnikatel příjmy s rozdílnými procentními sazbami pro uplatnění výdajů, je třeba je evidovat zvlášť podle výše procent a následně je takto uvést i v daňovém přiznání. Dále je třeba si dát pozor na skutečnost, že při uplatnění výdajů procentem z příjmů je v těchto výdajích již zahrnuto vše a nelze je dále zvyšovat například o odpisy majetku.

- Výdaje procentem z příjmů dle § 7 odst. 7 ZDP:
 - 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč.
 - 60 % z příjmů z živnostenského podnikání, s výjimkou příjmů z živnostenského podnikání řemeslného, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč.
 - 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti s výjimkou příjmů dle § 7 podle odst. 1 písm. d) a odst. 6 ZDP (např. příjmy z užití nebo poskytnutí

práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, příjmy z výkonu nezávislého povolání atd.), nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 400 000 Kč.

- 30 % podle § 9 odst. 4 ZDP z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 300 000 Kč. (Hakalová, Pšenková, 2019, str. 49-50)

3. 6. 1 Výhody uplatnění výdajů paušálem

Uplatnění výdajů procentem z příjmů je pro podnikatele v ČR výhodné z více důvodů, jedná se například o:

- nižší daňovou povinnost, než pokud by uplatnil skutečné výdaje. V případě, že jsou skutečně vynaložené výdaje nižší než ty uplatněné paušálem, neušetří podnikatel nejen na dani z příjmů, ale také na odvodech sociálního a zdravotního pojištění.
- Hlavními výhodami uplatnění výdajů procentem z příjmů je jednoduchost, srozumitelnost a minimální administrativa. Proto někteří podnikatelé volí uplatnění výdajů paušálem i přes to, že na dani zaplatí o něco vyšší částku, než pokud by uplatnili skutečné výdaje.

3. 6. 2 Přechod ze skutečných výdajů na výdaje uplatněné procentem z příjmů

Pokud podnikatel v předchozím roce neuplatňoval výdaje procentem z příjmů, ale skutečné výdaje a poprvé se rozhodne uplatňovat paušální výdaje podle § 7 odst. 7, případně § 9 odst. 4 ZDP, je nutné upravit základ daně za rok předcházející přechodu ze skutečných výdajů na výdaje paušální ve smyslu § 23 odst. 8 písm. b) bod 3 ZDP o určité položky. Jedná se zde např. o úpravy základu daně, tzn. o zvýšení základu daně o cenu nespotřebovaných zásob, o výši pohledávek, o zůstatky vytvořených zákonných rezerv a o snížení základu daně o výši dluhů (s výjimkou přijatých a zaplacených záloh). Například pokud podnikatel vede v roce 2019 daňovou evidenci a za rok 2020 bude chtít uplatnit výdaje procentem z příjmů, bude muset zpětně upravit základ daně za rok 2019, tedy podat dodatečné daňové přiznání do konce měsíce následujícího po zjištění, na jehož podkladě tak činí. (Hakalová, Pšenková, 2019, str. 52-53)

3. 6. 3 Odpisy dlouhodobého majetku a majetek ve společném jmění manželů

- Věci ve společném jmění manželů

Jde-li o věc ve společném jmění manželů, která je využívána pro činnost, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, jedním z manželů nebo oběma manžely, vkládá tuto věc do obchodního majetku jeden z manželů.

V případě, že tuto věc má v obchodním majetku jeden z manželů, avšak je pro činnost, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, využívána také druhým z manželů, lze výdaje (náklady) související s touto věcí, které připadají na část věci využívané pro činnost, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, oběma manžely, rozdělit mezi oba manžele v poměru, v jakém ji využívají při své činnosti podle odstavců 1 a 2.

Příjmy z prodeje věci ve společném jmění manželů jsou zdaňovány u toho z manželů, který měl takovou věc zahrnutou v obchodním majetku. Po ukončení činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, se postupuje podle § 10 odst. 5 zákona. (§ 7 odst. 9 ZDP)

Odpisování majetku:

- Majetek pořízen před přechodem na paušál – tento majetek se odepisuje jen evidenčně,
a to v maximální výši při rovnoměrném odpisování. O tuto dobu se neprodlužuje doba odpisování.
- Majetek byl pořízen v době použití paušálu – tento majetek se neodepisuje.

Odepisování lze zahájit prvním rokem při přechodu na skutečné výdaje.

Přechod ze skutečných výdajů na paušální, a naopak je řešen v § 23/8. Tyto přechody jsou vždy s daňovými dopady, a to ve zdaňovacím období, kdy ke změně uplatňování výdajů došlo.

Dodatečné přiznání – pokud byly uplatněné výdaje:

- paušálem – nelze změnit dodatečným přiznáním na výdaje skutečné
- skutečné – lze změnit dodatečným přiznáním na výdaje paušální.

Poznámka: uplatnění výdajů paušálem si neplést s možností uplatnit daň paušální částkou (§ 7a). V tomto případě se jedná o možnost stanovit daň na základě žádosti správci daně.

I v tomto případě je však poplatník povinen vést jednoduchou evidenci příjmů, pohledávek a majetku. (Dušek, Sedláček, 2020, str. 26)

3. 7 Zavedení paušální daně od roku 2021

3. 7. 1 Kdo se může stát poplatníkem

Poplatníkem paušální daně z příjmu se může stát osoba, která:

- je OSVČ podle zákona upravujícího důchodové pojištění a podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění, na kterou se vztahují právní předpisy upravující tato pojištění a která není vyňata z povinnosti platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění z důvodu dlouhodobého pobytu v cizině,
- není plátcem DPH a nemá registrační povinnost k této dani, s výjimkou registrační povinnosti identifikované osoby,
- není společníkem veřejné obchodní společnosti ani komplementářem komanditní společnosti,
- není dlužníkem, vůči němuž bylo zahájeno insolvenční řízení,
- ve zdaňovacím období bezprostředně předcházejícím rozhodnému zdaňovacímu období neměl příjmy ze samostatné činnosti převyšující 1 000 000 Kč, s výjimkou příjmů osvobozených od daně, příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů, ze kterých je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně,
- k prvnímu dni rozhodného zdaňovacího období nevykonává činnost, ze které plynou příjmy ze závislé činnosti, s výjimkou příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně,

podá správci daně oznámení o vstupu do paušálního režimu a nejpozději v poslední den lhůty pro podání oznámení o vstupu do paušálního režimu učiní oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti podle zákonů upravujících organizaci a provádění sociálního zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. (Finanční správa, 2019)

3. 7. 2 Způsob přihlášení k dani

Lhůta pro podání oznámení je do desátého dne rozhodného zdaňovacího období, tj. období, ve kterém poplatník vstupuje do paušálního režimu (tj. obecně do 10. ledna). Pro rok 2021 tento den připadl na neděli a posledním dnem pro podání oznámení o vstupu do paušálního režimu pro rozhodné období zdaňovacího období roku 2021 bylo tedy pondělí 11. ledna 2021. Poplatník daně z příjmů fyzických osob, který teprve zahajuje podnikatelskou činnost, ze které plynou příjmy ze samostatné činnosti, po desátém lednu, může toto oznámení podat správci daně do dne zahájení této činnosti.

Oznámení o vstupu do paušálního režimu lze podat jen:

- na tiskovém výstupu z počítačové tiskárny, který má údaje, obsah a uspořádání údajů shodné s tiskopisem Ministerstva financí, nebo
- na tiskopisu vydaném Ministerstvem financí,
- datovou zprávou s využitím dálkového přístupu ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně učiněnou elektronicky způsoby podle daňového řádu. (Finanční správa, 2019)

3. 7. 3 Platba paušální daně a její výše

Pro paušální režim platí, že:

- poplatník na místo standardních záloh na daň z příjmů placených správci daně (pokud k nim byl povinen), záloh na pojistné na důchodové pojištění placených OSSZ a záloh na veřejné zdravotní pojištění placených zdravotní pojišťovně platí správci daně paušální zálohu,
- uvedená tři plnění se platí dohromady jednou platbou, a to každý měsíc zdaňovacího období ve stejné výši,
- poplatník nemusí specifikovat, na které plnění peníze posílá (zda na daň z příjmů, na důchodové pojištění nebo na veřejné zdravotní pojištění),
- při splnění všech zákonných podmínek již není nutno po skončení zdaňovacího období nic doplácet ani nevznikají přeplatky,

- paušální zálohy jsou placeny měsíčně po celou dobu, po kterou je poplatník v paušálním režimu,
- při splnění všech zákonných podmínek není nutno podávat daňové přiznání a pojistné přehledy. (Finanční správa, 2019)

Paušální záloha zahrnuje:

- zálohu poplatníka v paušálním režimu na daň z příjmů (tato činí ze zákona 100 Kč),
- zálohu na pojistné na důchodové pojištění, kterou se rozumí záloha poplatníka v paušálním režimu na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- zálohu na pojistné na zdravotní pojištění, kterou se rozumí záloha poplatníka v paušálním režimu na pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

Zálohy na pojistné na důchodové pojištění a zdravotní pojištění v paušálním režimu jsou upraveny právními předpisy upravujícími tato pojištění, vycházejí z minimálních vyměřovacích základů pro tato pojištění (u důchodového pojištění z minimálního vyměřovacího základu zvýšeného o 15 %) a činí pro zálohové období roku 2021:

- 2 976 Kč na důchodové pojištění,
- 2 393 Kč na zdravotní pojištění.

Záloha poplatníka v paušálním režimu tak činí v zálohovém období roku 2021 měsíčně částku 5 469 Kč. (Finanční správa, 2019)

4 Analýza konkrétního živnostníka

Podnikatel pan Jaroslav provozuje živnost na základě živnostenského oprávnění v oboru Opravy a údržba motorových vozidel, kromě motocyklů (CZ-NACE 45200). V současné době vede daňovou evidenci a ze zákona nemá povinnost vést účetnictví. Je neplátce DPH a živnost vykonává v budově, kterou má v osobním vlastnictví. Podnikatel žije ve společné domácnosti se svou manželkou, která má příjmy vyšší než 68 000 Kč za rok a neuplatňuje na ni tedy slevu. Dále neuplatňuje slevu na dítě. Pan Jaroslav nemá žádné zaměstnance, avšak kromě příjmů z podnikání obdrží jednou ročně 144 000 Kč za částečný pronájem autolakovny.

V praktické části budou porovnány daňové povinnosti při způsobu uplatnění skutečných výdajů, při uplatnění výdajů procentem z příjmu (60% výdajový paušál) a při platbě paušální daně. Vzhledem k rostoucímu věku začal pan Jaroslav svou živnost vykonávat příležitostně, převážně v období květen-září každý rok. Z tohoto důvodu nejsou jeho příjmy v obvyklé výši vzhledem k jeho profesi a jsou v posledních pěti letech velmi podobné (viz. Tabulka 1). Přestože však jeho příjmy poklesly, stále vede daňovou evidenci a při výpočtu daně uplatňuje výdaje skutečné jako tomu bylo na začátku jeho podnikání. V současné době by pro něho však výhodněji vycházelo uplatňovat výdajový paušál, kde by mu odpadla povinnost sledovat a evidovat výdajové doklady. V praktické části bude proto provedeno porovnání výše výdajů, daňové povinnosti a výše sociálního a zdravotního pojištění, či paušální daně a bude sloužit jako možné doporučení pro pana Jaroslava ke změně. Ve výpočtech budou uváděny příjmy a výdaje z roku 2020 z důvodu, že účetnictví za rok 2021 ještě není uzavřeno, podnikatel však předpokládá příjmy a výdaje v podobné výši jako v roce 2020. Daň, sociální i zdravotní pojištění však bude počítáno jako za rok 2021, aby bylo možné součet jejich výše porovnat s paušální daní, která byla zavedena od roku 2021.

Tabulka 1, příjmy a výdaje podnikatele v minulých letech

Rok	Příjmy	Výdaje	Zisk	Výdajový paušál
2020	130 321	40 601	89 720	78 193
2019	123 400	33 898	89 502	74 040
2018	137 000	43 381	93 916	82 200
2017	108 700	32 093	76 607	65 220
2016	155 800	56 691	99 109	93 480

Zdroj: vlastní zpracování

K 1. 1. 2020 byla provedena inventura s následujícími stavy

4. 1 Postup fyzické inventury

Dlouhodobý hmotný majetek

Budova autolakovny

Podnikatel vykonává svou činnost v budově autolakovny, který byla do majetku zařazena v roce 2000. Budova byla vytvořena vlastní činností a její pořizovací cena je tak oceněna ve vlastních nákladech. Po šesti letech podnikatel odpisování přerušil (viz. tabulka 2) a přestal uplatňovat daňové odpisy z důvodu poklesu tržeb. Budova spadá do odpisové skupiny číslo 5 a doba jejího odpisování je 30 let. Datum pořízení a zařazení do majetku je 16.9.2000. Způsob odpisování je zrychlený. Pořizovací cena činí 546 416 Kč (viz. obrázek 5).

Tabulka 2, odpisy budovy autolakovny

Rok	Zůstatková cena	Odpis	Oprávký
2000	528 202 Kč	18 214 Kč	18 214 Kč
2001	492 988 Kč	35 214 Kč	53 428 Kč
2002	458 988 Kč	34 000 Kč	87 428 Kč
2003	426 203 Kč	32 785 Kč	120 213 Kč
2004	394 632 Kč	31 571 Kč	151 784 Kč
2005	364 275 Kč	30 357 Kč	182 141 Kč
2006	Odpis zastaven		

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 5, karta dlouhodobého majetku, autolakovna

Název majetku:	Budova autolakovny
Vstupní cena:	546 416,- Kč
Rok pořízení:	2000
Odpisová skupina:	5
Životnost:	30
Způsob odepisování:	
Odpisový vzorec výpočtu:	První rok = vstupní cena / 30 Další roky = (zůstatková cena * 2) / (31 - "počet let, po které se již odepisovalo")

Zdroj: vlastní zpracování

Technologie autolakovny

Technologické zařízení bylo zařazeno do majetku 16.9.2000 a bylo oceněno v pořizovací ceně 83 274 Kč (viz. obrázek 6). Odpisová skupina byla zvolena číslo 3, s dobou odpisování 10 let. Způsob daňových odpisů byl zvolen zrychlený. Po šesti letech odpisování byl odpis zastaven (viz. tabulka 3), stejně jako u budovy autolakovny.

Tabulka 3, odpisy technologického zařízení

Rok	Zůstatková cena	Odpis	Oprávky
2000	74 946 Kč	8 328 Kč	8 328 Kč
2001	59 956 Kč	14 990 Kč	23 318 Kč
2002	46 632 Kč	13 324 Kč	36 642 Kč
2003	34 974 Kč	11 658 Kč	48 300 Kč
2004	24 981 Kč	9 993 Kč	58 293 Kč
2005	16 654 Kč	8 327 Kč	66 620 Kč
2006	Odpis zastaven		

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 6, karta dlouhodobého majetku, technologické zařízení

Název majetku:	Technologické zařízení
Vstupní cena:	83 274,- Kč
Rok pořízení:	2000
Odpisová skupina:	3
Životnost:	10
Způsob odepisování:	
Odpisový vzorec výpočtu:	První rok = vstupní cena / 10 Další roky = (zůstatková cena * 2) / (11 - "počet let, po které se již odepisovalo")

Zdroj: vlastní zpracování

Zásoby

Materiál podnikatel uschovává ve skladu barev, který je součástí budovy autolakovny, a při inventuře byl zjištěn následující stav (viz. tabulka 4).

Tabulka 4, stav materiálu při inventuře

Položka	Množství v MJ	Cena za MJ	Celkem Kč
Topný olej	343 l	28,44 Kč	9 754,90 Kč
Odmašťovač	1 l	86,40 Kč	86,40 Kč
Barva	3 l	161,80 Kč	485,40 Kč
Ředidlo	14 l	64,50 Kč	903,00 Kč
Plnič	1,6 l	430,00 Kč	688,00 Kč
Stříkací polyester	0,9 l	276,6 Kč	249,00 Kč
Celkem Kč			12 166,70 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Majetek s pořizovací cenou nižší než 40 000 Kč, který má charakter zásob, ale podléhá však další evidenci, je uveden v tabulce 5.

Tabulka 5, stav majetku s PC <40 000 Kč při inventuře

Položka	Množství ks	Celkem Kč
Kompresor	1	27 292,00 Kč
Vrtačka	1	3 212,00 Kč
Mobilní telefon	1	3 390,00 Kč
Stříkací pistole	4	29 250,00 Kč
Bruska	1	10 938,00 Kč
Průmyslový vysavač	1	10 422,00 Kč
Hoblík	1	9 492,00 Kč
Svářečka	1	10 463,00 Kč
Pumpa LTO	1	3 807,00 Kč
Celkem Kč		108 267,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pokladna

Valutová pokladna pana Jaroslava tvoří zůstatek 100 EUR, který byl způsobený dřívějšími nákupy materiálu ze zahraničí. Zůstatek pokladny korunové i valutové byl zjištěn na základě pokladní knihy, pro přepočítání valutové pokladny na koruny byl použit následující postup:

Zůstatek ke 31.12.2019 tvořil 100 EUR

Denní kurz dostupný na stránkách České národní banky ke 31.12.2019 je 25,41 Kč.

$$100 \text{ EUR} \times 25,41 \text{ Kč} = 2\,541,00 \text{ Kč}$$

Všechny zjištěné stavy jsou uvedené v tabulce 6.

Tabulka 6, shrnutí zjištěných stavů při fyzické inventuře

A Dlouhodobý majetek	
Budova autolakovny v pořizovací ceně	546 416,00 Kč
Zůstatková cena budovy autolakovny	364 275,00 Kč
Technologické vybavení budovy autolakovny	83 274,00 Kč
Zůstatková cena technologického vybavení	16 654,00 Kč
B Zásoby	
Materiál	12 166,70 Kč
Majetek s pořizovací cenou < 40 000 Kč	108 267,00 Kč
C Pokladna	
Korunová	68 782,00 Kč
Valutová	EUR = 2 541,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4. 2. Postup dokladové inventury

Pohledávky

Ke 1.1.2020 nebyly zjištěny žádné neuhrazené pohledávky. Vydané faktury v tomto roce nebyly, všechna tržba za prodané služby byla v hotovosti.

Běžný účet

Pro zjištění zůstatku na běžném účtu podnikatele byl použit zůstatek dle bankovního výpisu ke 31.12.2019 a porovnán s pokladní knihou.

Závazky

Přijaté faktury zapsané v knize závazků byly všechny k datu 31.12.2019 uhrazeny, viz výdajové pokladní doklady v bankovní pohyby zapsané v peněžním deníku (příloha č. 1). Jiný druh závazků pan Jaroslav nemá.

Všechny zjištěné stavy jsou shrnuty v tabulce 7.

Tabulka 7, shrnutí zjištěných stavů při dokladové inventuře

1 Pohledávky	
Neuhrazené k 31.12.2019	0 Kč
2 Bankovní účet	
Zůstatek k 31.12.2019	6 241,44 Kč
3 Závazky	
Zůstatek k 31.12.2019	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4. 3 Uplatnění skutečných výdajů

Příjmy pana Jaroslava, který vede daňovou evidenci a u §7 uplatňuje skutečné výdaje:

- **podle §6**

0 Kč

- **podle §7**

Příjmy a výdaje zjištěné z tabulky hospodářských operací v příloze 1:

příjmy daňové celkem: 130 321 Kč

výdaje daňové celkem: 40 601 Kč

dílčí základ daně podle §7: 89 720 Kč

- **podle §8**

0 Kč

- **podle §9**

příjem: 12 x 12 000 Kč = 144 000 Kč ročně

výdaje (uplatnění 30% paušálu): 144 000 Kč x 0,3 = 43 200 Kč

příjem podle §9: 100 800 Kč

- podle §10

0 Kč

1. Součet dílčích základů daně:

$0 + 89\,720 + 0 + 100\,800 + 0 = 190\,520$ Kč

2. Odečtení odčitatelných položek

Zde lze odečíst:

- Úroky z úvěrů hypotečního a stavebního spoření
- Částky uhrazené na životní a penzijní pojištění
- Dary, nebo bezplatné darování krve.

Pan Jaroslav si měsíčně posílá 1 200 Kč na životní pojištění u společnosti MetLife a dále platí 1 000 Kč do fondu na penzijní pojištění.

Celkem za rok uhrazené životní pojištění:

$12 \times 1\,200$ Kč = 14 400 Kč

Celkem za rok penzijní pojištění:

$12 \times 1\,000$ Kč = 12 000 Kč

Dohromady = 26 400 Kč

3. Nový základ daně zaokrouhlíme na stokoruny dolů

$190\,520$ Kč – 26 400 Kč = 164 120 Kč

Po zaokrouhlení: 164 100 Kč

4. Daň (15 %)

$164\,100$ Kč \times 0,15 = 24 615 Kč

5. Odečtení slev

Pan Jaroslav uplatňuje pouze slevu na poplatníka. Protože počítáme s hodnotami z roku 2020, bude uplatněna stará výše slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč

$$24\,615\text{ Kč} - 24\,840\text{ Kč} = -225\text{ Kč}$$

Daň může uplatnit nejvýše do nulové částky, ne zápornou.

6. Daňové zvýhodnění na vyživované děti pan Jaroslav neuplatňuje.

7. Zálohy na daň z příjmů v průběhu roku placeny nebyly.

8. Daň se tedy rovná 0 Kč. Pan Jaroslav tedy nemá žádnou daňovou povinnost, ani mu nebude vyplacen daňový bonus.

Výpočet sociálního a zdravotního pojištění:

Vyměřovací základ pro výpočet sociálního a zdravotního pojištění je stanoven jako $\frac{1}{2}$ z rozdílu příjmů a výdajů.

Sazba pro výpočet výše sociálního pojištění: 29,2 %.

Sazba pro výpočet zdravotního pojištění: 13,5 %.

Pan Jaroslav během roku platil minimální zálohy na sociální pojištění:

$$12 \times 2\,544\text{ Kč} = 30\,528\text{ Kč}$$

Na zdravotním pojištění platil také každý měsíc minimální zálohu:

$$12 \times 2\,352\text{ Kč} = 28\,224\text{ Kč}$$

Výpočet zdravotního pojištění:

Vyměřovací základ, dle příjmů a výdajů zjištěných v tabulce hospodářských operací, příloha 1:

příjmy: 130 321 Kč

výdaje: 40 601 Kč

rozdíl: 89 720 Kč

$$\text{Zdravotní pojištění} = (89\,720/2) \times 13,5\% = 6\,056\text{ Kč}$$

Není možné platit zdravotní pojištění nižší, než je výše minimálních záloh. Roční platba za zdravotní pojištění tedy bude ve výši dvanáctinásobku minimální měsíční zálohy a to 28 224 Kč.

Výpočet sociálního pojištění:

Vyměřovací základ, dle příjmů a výdajů zjištěných v tabulce hospodářských operací, příloha 1:

příjmy: 130 321 Kč

výdaje: 40 601 Kč

rozdíl: 89 720 Kč

Sociální pojištění = $(89\,720/2) \times 29,2\% = 13\,099$ Kč

Není možné platit sociální pojištění nižší, než je výše minimálních záloh. Roční platba za sociální pojištění tedy bude ve výši dvanáctinásobku minimální měsíční zálohy a to 30 528 Kč.

Shrnutí:

Při vedení daňové evidence a uplatnění skutečných výdajů pan Jaroslav za rok zaplatí.

Daň 0 Kč

Sociální pojištění 30 528 Kč

Zdravotní pojištění 28 224 Kč

Celkem tedy 58 752 Kč

4. 4 Uplatnění paušálních výdajů

Zde bude výpočet upraven pro případ, že by podnikatel místo skutečných výdajů uplatnil výdaje procentem z příjmů:

1. Součet dílčích základů daně:

Zde budou uplatněny v paragrafech 6, 8, 9 a 10 stejné částky jako v předchozí části. Pouze u příjmů podle § 7 bude proveden, místo uplatnění skutečných výdajů, výpočet paušálních.

- **podle §6**

0 Kč

- **podle §7**

Dle § 7 odst. 1 písm. b) ZDP si může uplatnit 60 % z příjmů ze živnostenského řemeslného podnikání; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč.

příjmy celkem: 130 321 Kč

výdaje 60 %: 78 193 Kč

$130\,321\text{ Kč} \times 0,6 = 78\,192,84\text{ Kč}$

dílčí základ daně podle §7: 52 128 Kč

- **podle §8**

0 Kč

- **podle §9**

příjem: $12 \times 12\,000\text{ Kč} = 144\,000\text{ Kč}$ ročně

výdaje budou použity stejné jako v předchozí části, tedy uplatnění 30% paušálu:

$144\,000\text{ Kč} \times 0,3 = 43\,200\text{ Kč}$

příjem podle §9: 100 800 Kč

- **podle §10**

0 Kč

1. Součet dílčích základů daně:

$0 + 52\,128 + 0 + 100\,800 + 0 = 152\,928\text{ Kč}$

2. Odečtení odčitatelných položek

I zde budou použity stejné částky, jako v předchozí části výpočtu.

Celkem za rok uhrazené životní pojištění:

$$12 \times 1\,200 \text{ Kč} = 14\,400 \text{ Kč}$$

Celkem za rok penzijní pojištění:

$$12 \times 1\,000 \text{ Kč} = 12\,000 \text{ Kč}$$

$$\text{Dohromady} = 26\,400 \text{ Kč}$$

3. Základ daně zaokrouhlíme na stokoruny dolů

$$152\,928 \text{ Kč} - 26\,400 \text{ Kč} = 126\,528 \text{ Kč}$$

Po zaokrouhlení: 126 500 Kč

4. Daň (15 %)

$$126\,500 \text{ Kč} \times 0,15 = 18\,975 \text{ Kč}$$

5. Odečtení slev

I zde bude uplatněna stará výše slevy na poplatníka ve výši 24 840 Kč, z důvodu, že je zde počítáno s hodnotami za rok 2020.

$$18\,975 \text{ Kč} - 24\,840 \text{ Kč} = -5\,865 \text{ Kč}$$

Daň 15 % se tedy rovná opět 0 Kč, jako v případě uplatnění skutečných výdajů.

6. Daňové zvýhodnění na vyživované děti není uplatňováno.

7. Zálohy na daň v průběhu roku opět placeny nebyly.

8. Daň se tedy rovná 0 Kč.

Výpočet sociálního a zdravotního pojištění:

Pan Jaroslav během roku platil minimální zálohy na sociální pojištění:

$$12 \times 2\,544 \text{ Kč} = 30\,528 \text{ Kč}$$

Na zdravotním pojištění zaplatil:

12 x 2 352 Kč = 28 224 Kč

Výpočet zdravotního pojištění:

Vyměřovací základ:

příjmy celkem: 130 321 Kč

výdaje 60 %: 78 193 Kč

rozdíl: 52 128 Kč

Zdravotní pojištění = $(52\,128/2) \times 13,5\% = 3\,519\text{ Kč}$

Není možné platit zdravotní pojištění nižší, než je výše minimálních záloh. Roční platba za zdravotní pojištění tedy bude ve výši dvanáctinásobku minimální měsíční zálohy a to 28 224 Kč.

Výpočet sociálního pojištění:

Vyměřovací základ:

příjmy celkem: 130 321 Kč

výdaje 60 %: 78 193 Kč

rozdíl: 52 128 Kč

Sociální pojištění = $(52\,128/2) \times 29,2\% = 7\,611\text{ Kč}$

Není možné platit sociální pojištění nižší, než je výše minimálních záloh. Roční platba za sociální pojištění tedy bude ve výši dvanáctinásobku minimální měsíční zálohy a to 30 528 Kč.

Shrnutí:

Při uplatnění výdajů procentem z příjmů pan Jaroslav za rok zaplatí.

Daň 0 Kč

Sociální pojištění 30 528 Kč

Zdravotní pojištění 28 224 Kč

Celkem tedy 58 752 Kč

Je zde patrné, že při uplatnění výdajů procentem z příjmu, namísto uplatnění skutečných výdajů by pan Jaroslav ročně platil stejnou částku. Daň v této části výpočtu vyšla shodně,

jako v té předchozí. Sociální a zdravotní pojištění výpočtem vyšlo nižší, z důvodu, že paušální výdaje byly vyšší než ty skutečné, opět ale není možné platit zdravotní a sociální pojištění nižší, než je výše minimálních záloh. Roční platby za zdravotní a sociální pojištění budou tedy taky shodně 28 224 Kč a 30 528 Kč.

Celková částka se tedy rovná v obou případech 58 752 Kč.

4. 5 Paušální daň

Výpočet v případě, že by se pan Jaroslav rozhodl platit paušální daň.

Zde se jedná o teoretický výpočet, z důvodu, že paušální daň je zavedena až od roku 2021.

Od roku 2021 mohou OSVČ s příjmy do 1 000 000 Kč platit paušální daň v částce 5 994 Kč za měsíc. Částka obsahuje minimální zdravotní pojistné ve výši 2 627 Kč, minimální sociální pojistné navýšené o 15 % ve výši 3 267 Kč a daň z příjmů ve výši rovných 100 Kč. Podnikatel pak nemá povinnost podávat daňové přiznání. Lze zde tedy předpokládat ušetření nákladů za zpracování dokladů a vytvoření daňového přiznání, pokud si jej nezpracovával sám.

Pan Jaroslav by v případě paušální daně zaplatil ročně následující částku:

12* 5 469 Kč = 65 628 Kč

V tomto případě výpočtu není možné odhadnout, jaké příjmy a výdaje bude pan Jaroslav mít v roce 2021 a jaká by tedy vyšla výše daně, sociálního a zdravotního pojištění. Lze ale předpokládat příjmy podobné, jako v roce 2020. V současné situaci, při kalkulaci s příjmy z roku 2020, je pro podnikatele při paušální platbě daně ročně uhrazená částka vyšší o 6 876 Kč, než by tomu bylo při uplatnění skutečných, či paušálních výdajů.

5 Shrnutí výsledků

Z výpočtů je patrné, že pan Jaroslav při vedení daňové evidence a uplatňování skutečných výdajů, jak tomu je nyní, zaplatí ročně stejnou částku a to 58 752 Kč. Daň v obou případech vyšla shodně 0 Kč. Výše výdajů se promítla na výpočtu vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění. Není ovšem možné platit na pojištění méně než dvanáctinásobek měsíčních minimálních záloh. Při výpočtu výše paušální daně byla vypočítána ročně uhrazená částka o 6 876 Kč vyšší než v předchozích dvou výpočtech. Vzhledem k situaci, že si pan Jaroslav daňovou evidenci zpracovává zcela sám, včetně daňového priznání a přehledů pro zdravotní pojišťovnu a okresní správu sociálního zabezpečení, je pro něho paušální daň nevýhodná. V případě, že by za zpracování daňového priznání a přehledů platil, je možné předpokládat roční úsporu vzhledem k tomu, že při přihlášení se k paušální dani již není nutné podávat daňové priznání a přehledy.

Způsob výpočtu	Roční výše plateb daně z příjmu, SP a ZP
Uplatnění skutečných výdajů	58 752 Kč
Uplatnění paušálních výdajů	58 752 Kč
Paušální daň	65 628 Kč

Pro pana Jaroslava vychází v tomto roce nejvýhodněji uplatnění výdajů procentem z příjmů. Tento způsob výpočtu daně pro něho bude nejvýhodnější do okamžiku, kdy jeho výdaje nepřesáhnou maximální možnou odčitatelnou částku, tedy 1 200 000 Kč nebo do chvíle, kdy jeho skutečné výdaje nebudou vyšší než ty paušální.

6 Závěr a doporučení

Cílem této práce bylo provést porovnání pro tři možné způsoby výpočtu daňové povinnosti u daně z příjmu fyzických osob, a to pomocí uplatnění skutečných výdajů, uplatnění výdajového paušálu a paušální daně. Porovnání bylo provedeno nejen na stanovení výše daňové povinnosti, ale také na výpočtech sociálního a zdravotního pojištění a zohlednění možných nákladů spojených s administrativou při uplatňování skutečných výdajů a vedení daňové evidence, která je v tomto případě nezbytná.

V první části práce po úvodu bylo vymezeno, kdo je podnikatelem, co je to podnikání, legislativa a základní informace o daních a pojištění, které podnikatelé musí platit. Další část již uvedla, co je to daňová evidence a uplatnění výdajů procentem z příjmů. Bylo zde shrnuto, jak je daňová evidence vedena, jaký zákon ji upravuje, způsoby oceňování majetků a dluhů. V praktické části byl vytvořen příklad na konkrétním podnikateli, který aktuálně vedl daňovou evidenci. Byla zde provedena inventura stavu jeho majetku, pohledávek a závazků, dále byly provedeny výpočty daňové povinnosti při uplatnění skutečných výdajů (tedy vedení daňové evidence), při uplatnění výdajů procentem z příjmů a také výpočet výše paušální daně. Příloha obsahovala všechny hospodářské operace podnikatele, ze kterých byly čerpány informace o výši jeho skutečných příjmů a výdajů. Praktickou částí došlo ke zjištění, že výše daňové povinnosti u podnikatele při vedení daňové evidence je shodná s výši daňové povinnosti, jakou by měl při uplatnění výdajů procentem z příjmů.

Ze zjištěných informací a vzhledem k tomu, že příjmy podnikatele za poslední roky jsou velmi podobné (viz. tabulka 1), je možné doporučit přechod na výdajový paušál, u kterého není nutné uchovávat a evidovat výdajové doklady a který by mu tak mohl snížit čas a náklady spojené s administrativou, bez ohledu na výši daňové povinnosti, která by zůstala stejná jako nyní. Podnikateli by se přechod z paušálních výdajů na ty skutečné vyplatil ve chvíli, kdy by jeho skutečné výdaje včetně zvažení nákladů spojených s administrativou přesahovaly ty paušální.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní

1. *Daňové zákony: úplná znění platná k 1.1.2021* Praha: Grada, [1999]-. ISBN 978-80-271-0451-2.
2. DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2020*. 17. vyd. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1459-7.
3. HAKALOVÁ, Jana a Yveta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence: teorie a praxe*. 2. Vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Daně (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-239-1
4. PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění*. Olomouc: ANAG, 2019-. Daně, účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7554-222-9.

Zákony

5. Zákon č. 89/2012 Sb. – občanský zákoník
6. Zákon č. 235/2004 Sb. – o dani z přidané hodnoty
7. Zákon č. 586/1992 Sb. – zákon o dani z příjmů
8. Zákon č. 563/1991 Sb. – zákon o účetnictví
9. Zákon č. 455/1991 Sb. – živnostenský zákon

Online zdroje

10. Paušální daň: obecné informace. *Finanční správa* [online]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/>

Seznam příloh

Příloha 1, seznam hospodářských operací v roce 2020

Příloha 1, seznam hospodářských operací v roce 2020

Datum	Operace	Příjmy v Kč		Výdaje v Kč	
		daňové	nedaňové	daňové	nedaňové
1.1.	PS pokladny		68 782		
	PS BÚ		6 241,44		
31.1.	VPD úhrada nedoplatku ZP			703	
31.1.	Uhrazena záloha na el. energii z BÚ			750	
31.1.	Poplatky za vedení BÚ			110	
29.2.	Uhrazena záloha na el. energii z BÚ			750	
29.2.	Poplatky za vedení BÚ			110	
18.3.	VPD materiál			2 754	
24.3.	VPD materiál			2 563	
31.3.	Uhrazena záloha na el. energii z BÚ			750	
31.3.	Poplatky za vedení BÚ			110	
2.4.	PPD tržba za prodej služeb	6 771			
9.4.	PPD tržba za prodej služeb	13 171			
14.4.	VPD materiál			888	
15.4.	VPD materiál			570	
17.4.	VPD revize hasicích přístrojů			303	
17.4.	PPD tržba za prodej služeb	12 271			
21.4.	VPD materiál			635	

22.4.	VPD materiál			1 470	
27.4.	PPD tržba za prodej služeb	10 671			
30.4.	VPD materiál			688	
30.4.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			750	
30.4.	Poplatky za vedení účtu			110	
4.5.	VPD daň z nemovitých věcí			1 350	
7.5.	PPD tržba za prodej služeb	10 471			
9.5.	VPD materiál			288	
14.5.	PPD tržba za prodej služeb	7 271			
22.5.	VPD materiál			431	
28.5.	PPD tržba za prodej služeb	7 971			
31.5.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			750	
31.5.	vratka spotřební daně na BÚ	752			
31.5.	Poplatky za vedení účtu			117	
1.6.	VPD materiál			561	
5.6.	VPD materiál			428	
5.6.	PPD tržba za prodej služeb	7 871			
8.6.	VPD materiál			1 769	
10.6.	VPD materiál			645	
11.6.	VPD materiál			340	
12.6.	PPD tržba za prodej služeb	7 771			
16.6.	PPD tržba za prodej služeb	7 871			
17.6.	VPD materiál			1 870	
18.6.	PPD tržba za prodej služeb	10 071			

24.6.	VPD platba za telefon			300	
24.6.	Zaplacen doplatek za el. energii			2 461	
30.6.	VPD převod z poklady na účet				10 000
30.6.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			750	
30.6.	BÚ příjem převod z pokladny na účet		10 000		
30.6.	Poplatky za vedení účtu			140	
30.7.	VPD materiál			470	
31.7.	PPD tržba za prodej služeb	2 771			
31.7.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			1 210	
31.7.	Poplatky za vedení účtu			110	
13.8.	VPD materiál			1 200	
17.8.	VPD materiál			210	
17.8.	VPD materiál			459	
19.8.	VPD materiál			212	
31.8.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			1 210	
31.8.	Poplatky za vedení účtu			110	
15.9.	VPD platba za telefon			300	
19.9.	VPD materiál			304	
22.9.	PPD tržba za prodej služeb	7 771			
23.9.	VPD materiál			471	
30.9.	Zaplacena záloha na el. energii z BÚ			1 210	
30.9.	Poplatky za vedení účtu			110	
8.10.	VPD materiál			307	
9.10.	VPD materiál			707	

12.10.	PPD tržba za prodej služeb	6 229			
16.10.	VPD materiál			1 200	
23.10.	PPD tržba za prodej služeb	10 071			
23.10.	VPD pytle na odpad			136	
31.10.	Zapracena záloha na el. energii z BÚ			1 210	
31.10.	Poplatky za vedení účtu			110	
30.11.	Zapracena záloha na el. energii z BÚ			1210	
30.11.	VPD likvidace odpadu			402,33	
30.11.	vratka spotřební daně na BÚ	546			
30.11.	Poplatky za vedení účtu			199	
31.12.	Zapracena záloha na el. energii z BÚ			1 210	
31.12.	Poplatky za vedení účtu			110	
31.12.	VPD výběr hotovosti				45 000
31.12.	Převod z pokladny na BÚ		45 000		

Zadání bakalářské práce

Autor: Sabina Nosková

Studium: I1800562

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Finanční management

Název bakalářské práce: **Daňová evidence versus paušál u OSVČ**

Název bakalářské práce AJ: Tax accounting vs. the application of flat-rate expenses by a self-employed person

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl: Cílem bakalářské práce je provést porovnání a stanovení výše daně z příjmů a jejího rozdílu u konkrétního živnostníka v případě vedení daňové evidence nebo uplatnění výdajů paušálem.

Osnova: 1. Úvod 2. Podnikání fyzických osob 3. Daňová evidence a uplatňování paušálem 4. Analýza konkrétního živnostníka 5. Shrnutí výsledků 6. Závěr a doporučení

HAKALOVÁ, Jana a Yveta PŠENKOVÁ. Daňová evidence: teorie a praxe. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Daně (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-239-1 DUŠEK, Ing. Jiří a doc. Ing. Jaroslav SEDLÁČEK, CSC. Daňová evidence podnikatelů 2020. Sedmnácté vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1459-7. Daňové zákony: úplná znění platná k ... Praha: Grada, [1999]-. ISBN 978-80-271-0451-2.

Garantující pracoviště: Katedra ekonomie,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph.D.

Oponent: Ing. Jan Mačí, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2021